

VAŠE ROLE V TRESTNÍM ŘÍZENÍ

V rámci trestního řízení vystupujete v roli poškozeného. Jako poškozený máte zákonem stanovená práva, díky kterým můžete částečně ovlivnit to, zda pachatel bude za trestný čin odsouzen. Mezi tato práva patří právo činit návrh na doplnění dokazování, právo nahlížet do spisu, zúčastnit se sjednávání dohody o vině a trestu, právo zúčastnit se hlavního líčení a veřejného zasedání konaného o odvolání nebo o schválení dohody o vině a trestu, a právo před skončením řízení se k věci vyjádřit.

Záleží jen na vás, zda budete tato svá práva vykonávat, a to sami nebo v zastoupení. Pokud se nechcete z různých důvodů trestního řízení jako poškozený účastnit, například proto, že vzpomínky na trestný čin ve vás vyvolávají nepříjemné pocity, můžete se vzdát svých procesních práv, a to výslovným prohlášením vůči příslušnému orgánu činnému v trestním řízení, nebo se nechat ve všech úkonech zastoupit zmocněncem (viz výše).

PODAT SVĚDECKOU VÝPOVĚĚD JE VAŠÍ POVINNOSTÍ

Vzdáním se procesních práv poškozeného se však nezbavujete povinnosti vypovídat v řízení jako svědek, který má povinnost vypovídat pravdu, jinak se vystavíte riziku stíhání pro trestný čin křivé výpovědi.

Jste oprávněni odepřít výpověď, jestliže byste svou výpověď způsobili nebezpečí trestního stíhání sobě, svému příbuznému v pokolení přímém, svému sourozenci, osvojiteli, osvojenci, manželovi, partnerovi nebo druhovi anebo jiným osobám v poměru rodinném nebo obdobném, jejichž újmu byste právem pocítovali jako újmu vlastní.

MŮŽETE U SOUDU UPLATNIT PRÁVO NA NÁHRADU ŠKODY

V případě, že vám trestným činem vznikla škoda, máte jako poškozený v trestním řízení právo také navrhnout, aby soud v odsuzujícím rozsudku uložil obžalovanému povinnost nahradit vám v penězích škodu nebo nemajetkovou újmu, jež vám byla trestným činem způsobena, nebo vydat bezdůvodné obohacení, které obžalovaný na váš úkor trestným činem získal. Návrh je třeba učinit nejpozději u hlavního líčení před zahájením dokazování, a je-li sjednána dohoda o vině a trestu, je třeba návrh učinit nejpozději při prvním jednání o takové dohodě.

Návrh musí obsahovat:

- z jakých důvodů uplatňujete právo na náhradu škody
- v jaké výši je nárok na náhradu škody nebo nemajetkové újmy uplatňován, nebo v jakém rozsahu se uplatňuje nárok na vydání bezdůvodného obohacení

Pokud soud nemůže rozhodnout o náhradě škody na základě výsledků dokazování v hlavním líčení, přizná vám nárok pouze zčásti, nebo pokud zproští obžalovaného obžaloby, odkáže vás s nárokem na náhradu škody, případně jeho zbytku na civilní řízení. Pro vás to znamená, že musíte podat zvláštní žalobu u jiného (občanskoprávního) soudu.

KAM SE MŮŽETE OBRÁTIT O RADU – DŮLEŽITÉ KONTAKTY

La Strada Česká republika, o.p.s. je jedinou specializovanou organizací, která se v rámci České republiky výhradně věnuje tématu obchodování s lidmi a vykořisťování. Poskytuje sociální a právní služby a věnuje se prevenčním a školicím aktivitám.

La Strada Česká republika, o.p.s.

P.O.Box 305
111 21 Praha 1
tel: +420 222 721 810
INFO/SOS: +420 222 717 171, 800 077 777
lastrada@strada.cz;
www.strada.cz

In IUSTITIA, o.p.s. se jako první svého druhu v České republice cíleně zabývá násilím z nenávisti. Poskytuje právní pomoc konkrétním fyzickým osobám vystaveným násilím z nenávisti. Zaměřuje se na zlepšení jejich přístupu ke spravedlnosti. Orientuje se přitom na oblast trestního, správního a občanského práva.

In IUSTITIA, o.p.s.

Rybná 24
110 00 Praha 1
in-ius@in-ius.cz , poradna@in-ius.cz
www.in-ius.cz

Člověk v tísni, o.p.s. je lidskoprávní nevládní nezisková organizace sídlící v Praze. Jádrem činnosti plzeňské pobočky je poskytování sociálněintegračních služeb lidem v nepříznivých životních situacích. Vedle toho však realizuje také vzdělávací aktivity, informační projekty a kulturní aktivity pro veřejnost.

Člověk v tísni, o. p. s.

Mikulášské náměstí 17
326 00 Plzeň
tel: 377 240 090
mail@clovekvtsni.cz
www.clovekvtsni.cz

Bílý kruh bezpečí, z.s. je občanské sdružení s působností v celé České republice. Poslání BKB sleduje tři cíle: poskytovat přímou pomoc obětem a svědkům trestných činů, podílet se na prevenci kriminality a usilovat o zlepšení práv a postavení poškozených v trestním řízení. Poskytuje odbornou, bezplatnou a diskrétní pomoc obětem a svědkům trestných činů.

Bílý kruh bezpečí, z.s.

U Trojice 2
150 00 Praha 5
tel.: 257 317 100
centrala.praha@bkb.cz
www.bkb.cz

Příručka pro oběti trestných činů

La Strada Česká republika, o.p.s.

Prevence obchodování s lidmi, hájení práv obchodovaných osob, pomoc osobám vykořisťovaným v práci včetně prostituce.

Info/SOS: 222 717 171

pomoc@strada.cz

www.strada.cz

Program „Fond pro nestátní neziskové organizace“, jenž je financován z EHP fondů 2009–2014, se zaměřuje na podporu nestátních neziskových organizací prosazujících veřejný zájem.

Hlavním cílem programu je posílení rozvoje občanské společnosti a zvýšení příspěvku k sociální spravedlnosti, demokracii a udržitelnému rozvoji.

Program se konkrétně zaměřuje na podporu demokracie, lidských práv a genderové rovnosti a na posilování kapacit nestátních neziskových organizací stejně jako na specifické potřeby minoritních skupin, včetně Romů.

Program se také zaměřuje na ochranu životního prostředí a klimatické změny.

Podpořeno grantem
z Islandu, Lichtenštejska a Norska v rámci EHP fondů.

www.fondnno.cz a www.eeagrants.cz

Info/SOS: 222 717 171

pomoc@strada.cz

www.strada.cz

KDO JE OBĚTÍ TRESTNÉHO ČINU?

Jestliže vám bylo trestným činem

- ublíženo na zdraví,
- způsobena majetková nebo nemajetková újma,
- pachatel se na váš úkor obohatil,
- trestným činem byla způsobena smrt vaší blízké osobě,

pak jste obětí trestného činu a máte práva podle zákona.

Účelem této příručky je poskytnout vám praktické rady při řešení situace vzniklé v důsledku trestného činu, informovat vás o vašich právech a zpřehlednit vám postup při jejich uplatňování.

NA ZAČÁTKU BY MĚLO BÝT PODÁNO TRESTNÍ OZNÁMENÍ

Máte právo na poskytnutí pomoci, například psychologické, ať již oznámíte trestný čin či nikoliv. Pokud podáte trestní oznámení, můžete využít řadu dalších práv, například požádat stát o peněžitou pomoc.

Trestní oznámení může podat kdokoliv. Policie je povinna prošetřit, zda ke spáchání trestného činu skutečně došlo.

Trestní oznámení může být podáno na policejní stanici nebo na státním zastupitelství

- ústně
- pisemně prostřednictvím emailu, pošty či datové schránky
- pisemně s osobním doručením do podatelny

Doporučený obsah trestního oznámení:

- co se stalo
- kdo se dopustil trestného činu
- kdy došlo ke spáchání trestného činu
- kde došlo ke spáchání trestného činu
- čím a jak byl trestný čin spáchán
- proč se trestný čin stal
- následky trestného činu pro obět

K VAŠÍ OSOBĚ MUSÍ BÝT PO CELOU DOBU PŘÍSTUPOVÁNO DŮSTOJNĚ A S RESPEKTEM

Každý člověk, který se stal obětí trestného činu, má právo na citlivý a individuální přístup ze strany policistů, státních zástupců, soudců, znalců, tlumočnicků, obhájců a pracovníků zdravotnických zařízení a pomáhajících organizací.

Tyto osoby a organizace mají zejména povinnost

- jednat s vámi zdvořile a šetrně
- vycházet vám podle možností vstříc
- zohlednit váš věk, zdravotní stav, kulturní identitu apod.

Při oznamování trestného činu a při výslechu můžete požádat, abyste byli vyslechnuti mužem nebo ženou podle vašeho výběru. Policie musí žádosti vyhovět, pokud jde o tzv. zvláště zranitelné oběti (děti, osoby s postižením, a v některých dalších případech), jestliže v tom nebrání důležité důvody.

MÁTE PRÁVO NA POSKYTNUTÍ ODBORNÉ POMOCI

Máte právo na

- psychologické a sociální poradenství
- právní pomoc
- získání informací o vašich právech a o průběhu trestního řízení

Můžete se účastnit tzv. restorativních programů (procesů sloužících k obnově vztahů ve společnosti a k nápravě újmy vzniklé v důsledku trestného činu).

Pokud jste zvlášt zranitelnou obětí (viz výše), máte právo na poskytnutí odborné pomoci bezplatně.

Seznam poskytovatelů odborné pomoci lze nalézt na **www.justice.cz** – oběti trestné činnosti.

POLICIE A DALŠÍ SUBJEKTY JSOU POVINNY VÁM POSKYTNOUT INFORMACE

Kdo je povinen poskytnout vám informace?

- policejní orgány
- státní zastupitelství
- poskytovatelé pomoci obětem trestných činů (www.justice.cz – oběti trestné činnosti)
- orgány veřejné moci (obecní policie, vojenská policie, Vězeňská služba České republiky nebo celní úřad)
- zdravotnická zařízení

Tyto subjekty mají povinnost vás srozumitelně informovat o vašich právech. Pokud neovládáte český jazyk, informace vám budou poskytnuty v jazyce, o němž prohlásíte, že mu rozumíte, nebo v úředním jazyce státu, jehož jste občanem.

Na vaši žádost vám informace budou poskytnuty i opakovaně.

Policie vás musí i bez vaší žádosti informovat zejména:

- kde můžete podat trestní oznámení
- kde lze vyhledat odbornou pomoc, například psychologickou
- kdy máte právo na ochranu vašeho bezpečí, například pokud se obáváte pachatele
- kde získáte další informace o vaší trestní věci
- jaké etapy řízení následují po trestním oznámení a jaká je vaše úloha v nich
- kde a jak můžete žádat o informace o stavu trestního řízení
- kde získat rozhodnutí o ukončení trestního řízení
- zda je obviněný na svobodě
- jak získat peněžitou pomoc
- jak postupovat, pokud byla porušena vaše práva jako oběti

Informaci od policie obdržíte zpravidla písemně. Pokud o to požádáte, je policista povinen vám předané informace ústně vysvětlit.

O které informace je potřeba předem požádat?

- informaci o stavu probíhajícího trestního řízení
- informaci o rozhodnutí o ukončení řízení
- Můžete také požádat, aby vám bylo sděleno, že byl obviněný propuštěn z vazby, věznice. To se vztahuje i na situaci, kdy obviněný nebo odsouzený uprchne.

V PŘÍPADĚ HROZBY MÁTE PRÁVO NA OCHRANU PŘED NEBEZPEČÍM

Pokud by vám hrozilo nebezpečí a obáváte se pachatele, můžete požádat policii nebo soud, aby přijal opatření k zajištění vašeho bezpečí.

Může jít například o následující opatření:

- tzv. krátkodobá ochrana (například dočasná změna vašeho pobytu)
- vykázání osoby ze společného obydlí
- tzv. zvláštní ochrana svědka – ta se poskytuje v souvislosti s trestním řízením, pokud hrozí vážné nebezpečí (může jít o utajení totožnosti a podoby osoby v postavení svědka)

Přijetí těchto opatření vždy závisí na posouzení okolností vašeho případu orgánem, jenž je oprávněn o předběžném opatření rozhodovat.

MÁTE PRÁVO NA ZAJIŠTĚNÍ OCHRANY SOUKROMÍ

Orgány činné v trestním řízení (policie, státní zástupce, soud) musí dbát na to, aby nezveřejnily informace, které by umožnily zjištění vaší totožnosti.

Pokud máte obavu z pachatele a nechcete, aby se dozvěděl, kde bydlíte nebo kde pracujete, můžete požádat, aby vaše osobní údaje byly v trestním spise skryty. To se týká údajů o bydlišti a doručovací adrese, údajů o zaměstnání i podnikání a údajů o osobních, rodinných a majetkových poměrech. Vaše osobní údaje budou potom vedeny mimo spis a budou se s nimi moci seznamovat pouze orgány činné v trestním řízení a úředníci probační a mediační služby činní v dané věci.

MŮŽETE POŽÁDAT O ZABRÁNĚNÍ KONTAKTU S PACHATELEM

Pokud se nechcete s pachatelem osobně setkat, můžete požádat policii, státní zastupitelství nebo soud, aby zabránilo vašemu kontaktu s pachatelem. Děti, osoby s postižením a další tzv. zvláště zranitelné oběti mají nárok na to, aby jim příslušné orgány vyhověly, pokud to nevylučuje povaha prováděného úkonu. Zvláště zranitelné oběti mají nárok na to, aby při výslechu nebo podání vysvětlení nedošlo k bezprostřednímu vizuálnímu kontaktu s pachatelem. Policie (státní zástupce, soud) mohou zajistit výslech například pomocí audiovizuální techniky.

MŮŽETE SI ZVOLIT DOPROVOD DŮVĚRNÍKEM a ZASTOUPENÍ ZMOCNĚNCEM

K úkonům trestního řízení vás jako psychická podpora může doprovázet důvěrník. Důvěrníkem může být člověk, kterého si sami zvolíte (pokud není rovněž obviněným, obhájcem, svědkem, znalcem nebo tlumočnickem v témže trestním řízení).

Vyloučit důvěrníka z účasti na úkonu lze pouze výjimečně, jestliže se například nevhodně chová nebo by jeho přítomnost ohrozila dosažení účelu úkonu. V případě, že byl váš důvěrník vyloučen, máte právo zvolit si jiného důvěrníka.

Důvěrník nemůže zasahovat do průběhu úkonu! Tímto se důvěrník liší od zmocněnce. Zmocněnec je váš právní zástupce v trestním řízení. Jeho úkolem je dbát především na dodržení vašich práv.

STÁT VÁM MŮŽE POSKYTNOUT PENĚŽITOU POMOC

Stát oběttem trestných činů může poskytnout peněžitou pomoc.

Předpoklady pro poskytnutí peněžité pomoci jsou

- neprodlené podání trestního oznámení
- souhlas s trestním stíháním
- poskytnutí součinnosti při vyšetřování (zejména neodepření výpovědi)
- nebýt spoluobviněnou osobou
- pisemně a ve stanovené lhůtě podat žádost na odbor odškodňování Ministerstva spravedlnosti ČR

Stanovenou lhůtou jsou 2 roky ode dne, kdy se dozvíte o následcích trestného činu, nejpozději však do 5 let od spáchání trestného činu.

Pokud vám bylo ublíženo na zdraví, můžete žádat o poskytnutí paušální částky 10 000,- Kč, anebo prokazovat ztrátu na výdělku a úhradu nákladů, které jste vynaložili na léčení. Celková částka může dosáhnout až 200 000,- Kč.

Pokud vám byla způsobena těžká újma na zdraví, můžete žádat o poskytnutí paušální částky 50 000,- Kč, anebo prokazovat ztrátu na výdělku a úhradu nákladů, které jste vynaložili na léčení. Celková částka může dosáhnout až 200 000,- Kč.

Pokud jste pozůstalou osobou po oběti trestného činu, můžete žádat o poskytnutí paušální částky 200 000,- Kč.

Pokud jste v důsledku trestného činu museli podstoupit psychoterapii nebo fyzioterapii, můžete žádat o proplacení nákladů až do výše 50.000,-Kč.

Žádost je možné formulovat volně.

Musí však vždy obsahovat následující informace:

- jméno a příjmení poškozeného, jeho osobní a kontaktní údaje
- označení útvaru Policie ČR nebo jiného orgánu činného v trestním řízení, který o trestném činu vede řízení + poslední rozhodnutí orgánu činného v trestním řízení
- údaje o škodě a o jejím rozsahu, včetně informace o tom, co už bylo uhrazeno, a o tom, co poškozený učinil k vymáhání škody
- údaje o vašich majetkových a výdělečných poměrech
- pokud o peněžitou pomoc žádá pozůstalý, musí též uvést, kolik dalších osob splňuje podmínky pro poskytnutí peněžité pomoci

MŮŽETE NAPSAT PROHLÁŠENÍ O DOPADU TRESTNÉHO ČINU

V kterémkoliv stadiu trestního řízení máte právo učinit prohlášení o tom, jaký dopad měl spáchaný trestný čin na váš dosavadní život.

Prohlášení lze učinit písemně i ústně.

Písemné prohlášení soud vyhodnotí jako důkaz.

Toto právo mají také pozůstalí po obětech.

Účelem prohlášení je zejména napomoci oběti, aby se psychicky vypořádala s trestným činem.

Na druhé straně by toto prohlášení mělo vést pachatele k tomu, aby si uvědomil, co trestným činem způsobil.

Prohlášení může mít i význam pro orgány činné v trestním řízení při hodnocení závažnosti trestného činu, tedy přispět k určení spravedlivého trestu.